

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponkint.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fl. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor. **Egyes szám ára 20 fillér.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

dr. Franciscy Lajos.

Társ-szerkesztő:

dr. Kaszala János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.

Hirdetések árai: Egy háromhasábos petisor ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fl.

Főispánunk távozása.

Gróf Wilczek Frigyesnek, Nyitramegye lemondott főispánjának politikai tevékenysége nem elégithette ki azokat, a kik őszintén és komolyan törekedtek arra, hogy a koliciós politikai irány, a nemzeti törekvéseknek, a törvénytisztelet és a közéleti tisztességnek kedvező kormányzati szellem Nyitramegyében is az egész vonalon uralomra jusson.

Nem volt eléggé erős és bátor keze Wilczek grófnak ahhoz, hogy a vármegyében igazságos és méltányos koaliciós politikát csináljon s azért az ő főispánsága alatt is sok apró zaklatást, mellőztetést, és a közigazgatási hatalomnak ittott felbukkanó visszaéléseit kellett el-tűrnünk.

Ez mind igaz, de egy főispánnak a működését nem csak politikai szempontból kell és szabad bírálni.

Már a politikában is az intenció, a szándék az, a mi az embert egyénileg igazolja és őt egy bizonyos fokig felmenti mindazoktól a következményektől, a melyek egy céljára nézve jó, de az eszközök megválasztásában elhibázott cselekvésből származnak. Kétszeres értéke van a jó szándéknak a *hatalmi* téren, a hol a jó szándékú ember azt, a mit akar,

vége is tudja hajtani a rendelkezésére álló eszközökkel.

Wilczek gróf a kezében volt hatalmat páratlan jóakarattal, ritka nemeslelkűséggel gyakorolta. Abban, a mi tisztán tőle függött, nem ismert más szempontot, nem tekintett más érdeket, mint a közügyet. Ennek akart ő használni és használt is s az erre irányuló törekvésben nem vette figyelembe a protekciót, nem a feltolakodó egyéni nagyravágyást és számítást, hanem mindig csak azt a közcélt, a melynek szolgálatáért a törvény a főispánt nem jelentéktelen jogkörrel ruházta fel.

A kormányzás igazságos jellegéhez tartozik a közcélok ilyen, a személyes érdekek hálózatától mentesített szolgálata. Ha e mellett valakinek olyan szerencsés keze van, hogy a közcélok érdekeit összhangba tudja hozni az egyének jogos igényeivel és kívánalmaival, akkor az nem csak igazságosan kormányoz, hanem beleviszi a közszolgálatba a kormányzás művészetét.

Wilczek gróf az ő szerencsés kezével el tudta találni a közcélok érdekeinek és a jogos személyi igényeknek olyan összeegyeztetését, a mely használt a közszolgálatnak és elismeréssel jutalmazta a személyes érdemeket.

A társadalmi élet nem birt ugyan

nagyobb kihatású tényezőt a távozó főispánban, a ki nem lakott állandóan a vármegye területén s így nem is válhatott a társadalmi érintkezés központjává, de időnkint történt látogatásai alkalmával nyájas, fesztelen, minden fenhéjazást nélkülöző modorával a polgári összefordásnak is hasznos szolgálatokat tett.

A vármegye székvárosának és a vármegye minden körzetének ügyeit meleg szívvvel karolta fel és buzgó fáradozással mozdította elő. Nem kérdezte soha, minő összefüggésben van az ügy a pártpolitika érdekeivel, elég volt neki tudni, hogy az ügy a köznek ügye, melytől testületek, szervezetek hasznos eredményt, anyagi vagy erkölcsi előnyöket várnak.

Egyeseknek is annyi szíveséget tett, a mennyi tellett tőle. Úr és egyszerű polgárember előtt nyitva volt az ajtaja s a támogatást, segítséget kereső tömérdek sok ember ügyét-baját azzal a készséggel vette magára, melyet a jószívű, keresztény érzésű embernél a közszolgálat gondjai és terhei sem bénítanak meg.

Értékes volt nekünk módfelett Wilczek grófnak korrekt katolikus gondolkodása és meggyőződése is, a melynek számtalanszor élénk tanujelét adta.

Távozásának percében tisztelettel hajtjuk meg előtte zászlónkat, melyre

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCAJA.

Két leánynev.

Irta: Kálnoki Bedő Béla.

A rozsdás, elültöltő durvaagyú fegyverek gulába voltak rakva és a kesernyés nedves parázshalmok fölött óriás rézüstök himbálóztak. Ebédet főztek a katonák; ebédet, amelyről nem tudták, vajjon el fogják-e fogyasztatni.

A trombitának, a táborban legalább, meg van az a sajtáságos tulajdonsága, hogy néha rosszkor szólal meg. És hogy a menázi jelzése helyett gyakran riadó harsog. Az összetaposott havon a honvédek heverték szerteséjjel, ki a sebet kötözte a nyakkendőjével, ki levelet irt a keszkenőjére... Ki tudja, behegedtek-e a sebek és megérkezett-e a levél? A Mátyás-huszárok a 11-ik zászlóaljtól egy keveset keletre pihentek a kantárszárral a karjukon a lovaik mellett. Bemről, Inczédyről meg az osztrák Puchnerről beszélt mindenki, és a februári fagyos szél is a mikor fölfokogott, a hazáért sirt. Két szélroham között a hópehely is — a tél virága — lassan megmégusgva ereszkedett alá az angyalok honából, mert mire leért a földre, véres lett. A halál tombolt akkor, a kárhozat sötét szárnya suhant el fölöttünk és a csontember kacagott rémesen, ha

a jegyesek öleltek. Pedig amikor jegyesek ölelkeznek, akkor örömtüzet gyújtanak az égben, mert akkor lelkek találtak meg egymást örökre.

A tisztikar csak úgy, mint a legénység, rongyos ruhában és éhezve, a szabad ég alatt telepedett le, és fázott kegyetlenül, mert a mi tűz volt, az mind a szemekben, a szívekben lángolt. És nem fagyott meg senki. Sőt voltak, a kik megégték benne. És sokan!

Déva felől elhozta a szellő a harang szavát és a honvédek imádkoztak... Miért vajjon? A saját testi épségükért? Nem hiszem! A hazáért és azért, a ki rajta kívül legközelebb állott a szívükhöz, ahhoz a szívhez, a melyik már csak percekig doboghatott. Mert ütközet előtt állottak; tudta, érezte mindenki és megmondta Szigethy, a százados, a hős. Az ezredes pedig, a ki anyai ágban fejedelmi sarj volt, Inczedy, az élesszemű Inczedy, a győzhetetlen, gondterhes redőkbe vonta széles, magas homlokát...

És megfőtt az étel az üstökben. Voltak, a kik ettek. Acélos volt az idegzetük. A vihar már feléjük dobott volt egy-egy hanghullámot, és ebben a hullámban ágyudőrej morajlott. Az útegek Piski felől enekelték az elmulás nászindulóját.

A huszároknál Horváth, a kapitány, már lóhoz vezényelte a fiait és Szigethy is eltapostatta

volt a szakácsok tűzét. A ki evett, evett, a ki pedig nem, az érje be azzal a fenséges érzéssel, hogy történelmet csinálunk ma! És csináltunk! A csonttá fagyott fiuk a lelküket égették el a haza oltárán, és maguk is elenyésztek a szent lángban. De ma, mi még mindig ennél a krematóriumnál melegedünk. És ez jól is van; mert a tölgy is görbén nő, ha nincs mire támaszkodnia. És nekünk van... És nekünk lesz!

Hirtelen valami ideges remegés futott végig a táboron... Az öröm, a lelkesedés, és a boldog önfeláldozás apoteozisa pengette hurjait a lelkesülők keblében...

Valami szürke köpenybe burkolt, sovány kis ember érkezett, beesett horpaszu pejlován. Bem volt, Bem, a lengyel, Bem, a fogalom. A hogy a pej vágatott, úgy indult a honvédek vére; és a honvédvér többé meg nem áll, de talán, néha, az lehet elfogy. De ha egy csöp marad is, az elég, hogy megfojtsa az ellent. És úgy volt, legalább Piskinél úgy volt és másutt is; számtalanszor!

Megindult az oszlop. Lassan indult meg, fenségesen: Ave Patria, morituri te salutant! A mikor a halál angyala repked fölöttük, és csókol homlokukon, akkor nyugodtnak illik lenni. A ki siet... az fél, és a 11-esek nem ösmerik a szótárnak ezt a fogalmát. A harmadik szakasz mellett

őszinte sajnálkozásunknak a szavát írjuk fel. Rövid, de nemes törekvésű főispáni működését halás és jó emléken fogjuk megtartani.

A megkeresztelkedett pogány. Szalavszky Gyula Trencsén vármegye főispánja f. h. 10-én tartott székfoglaló beszédében szóról-szóra a következőket mondotta:

— Minden elfogultság, minden ellenszenv és minden külön kedvezés nélkül lépek e felelős helyre. Belőlem a multban létezett politikai indulatok ma kivesztek. Mi, a kik most — legtöbben óhajításunk és akaratusunk ellenére — felszínre kerültünk, úgy állunk itt, mint a keresztvíz által megtisztult pogány. Az önkéntes visszavonulás bennünket gondolkozni, érezni és szeretni tanított. Mi akkor leszünk kielégítve, ha a kölcsönös megbecsülés és kölcsönös szeretet jelében egyesíthetünk minden polgárt.

Szalavszky Gyulának idézett szavait különféle képen lehetne kommentálni. Gúnynyal, szarkazmussal, a cinizmus és a szemrehányás hangján, mi azonban ezekhez a szavakhoz ridegen tárgyilagossággal kommentárt fűzünk, mert feltételezzük, hogy a mit a főispán tagadhatatlanul szépen és találóan mondott, azt komolyan és meggyőződéssel mondotta.

A ki azt állítja magáról, hogy ő visszavonulásának ideje alatt gondolkodni, érezni és szeretni tanult, az előtt meg kell állni és várni kell tőle ennek az új lelki világnak a megnyilatkozását.

Megtanult-e Szalavszky Gyula keresztény módon gondolkodni, érezni és szeretni? Ez a kérdés. Trencsén megye iszonyúan elszegényedett, elnyomott és a kivándorlás által megtizedelt népének igazságos és méltányos bánásmódra van szüksége a közigazgatási eljárásban, melegen érő szívre a társadalmi és gazdasági élet mindazon vonatkozásaiban, a melyekben a hatóságok a kis existenciák megbecsülhetetlen támogatást, segítséget nyújthatnak. Szóval Trencsén megye népének a keresztény igazságosság és a felebaráti szeretet áldásos jótéteményeire van szüksége, hogy újra összeszedhesse magát és berces hazájának földjén boldogulását megtalálhassa.

Azzal az érdeklődéssel, melyet a tiszta, hamisítatlan népszerűség kelt bennünk, várjuk, hogy mennyiben fognak Trencsén megyében érvényesülni az igazságosság és a humanizmus elvei a közigazgatás hatáskörében Szalavszky Gyula főispánja alatt? Ebből fog majd kitűnni, hogy olyan pogány-e Szalavszky Gyula, a ki nem csak megkeresztelkedett, hanem a keresztység által meg is tisztult.

taposta a sarat Kőröspatak Albert, a hadnagy, a vőlegény. Hosszú száraz fiú volt, fekete szakállal alig-alig pelyhedezett és kettőt szeretett csak a világon: a hazáját, meg a menyasszonyát. A haza, az itt volt körülötte, de a lelke jobbik fele, az ott sirt, ott sirt valahol távol... És nem igaz az a francia mondás, hogy vesztés, a ki távol van. Nem; az a ki nincs jelen, azt megkivánjuk, és azé az érzelmünk. Legalább vőlegényeknél így van, és Kőröspatak Albertnél sem volt másképpen. Egy hosszú óra mult el. Nem tettek meg többet, csak négy kiömetert, és a legények azok támolyogtak. Ki voltak ehezve, álva egyaránt, és térdig érő hóban menetelni nem annyi, mint menüettet bókolni.

Kőröspatak odaszólt a fiainak: No, ne izéljetekek már; rakd a lábaidat, tizedes, ha meg is gemberedett a terded! És mentek a rongyos, a fagyos hóvodek. Neha, ugy két hófelhő között szinte látni veltek luczedyt, az ezredest. De Szigethy, a kapitány, az ott volt köztük mindig, és a mikor az első osztrák löveg elütötte Kaffai Samut, akkor odaszólt: — Ó szerencses, őt ettek meg legele-őnek, nem fogja siratni a többit!

És mentek, mentek, mentek...

Kőröspatak is ment és hallgatta, amint az osztrák golyók fűyöresztrék körülötte a márttyrok Koralját.

Széchenyi emlékezete.

Széchenyi Istvánnak eddig egy tervezésében és kivitelében egyaránt hozzá nem méltó szobor hirdeti emlékét az akademia előtt, de azért ennek a nagy magyarnak a kultusza el nem halványodott, sőt az idők moha arra patinát vont, a mely ezt az emlékezetet még közelebb viszi a magyar nemzet szívéhez és elméjéhez egyaránt.

Hűségese óre és a nagy eszmék letéteményese, a Széchenyi kultusz örök tűzét ébren tartó nemzeti őrszem az Országos Széchenyi Szövetség, a mely most megemlékezik ennek a nagy magyar halálának a félézázados évfordulójáról és országossá teszi az ünneplést a magyar hazában.

Azt kell hinnünk, hogy épen itt az ideje, hogy a Széchenyiről való megemlékezés olyan keretben történjen, a mely a maga nagy és imponáló voltánál fogva is alkalmas arra, hogy ennek a nagy életnek, ennek az igazi alkotó erővel, isteni kegyelemmel felruházott nagy nemzeti alaknak valódi lénye domborodjék ki a nemzet előtt.

Olyan időket élünk, a melyekben nem elég a mi bölcsességünk, hanem szükségünk van azoknak a tanítására, a kiket a nemzet az ő bölcseli közé iktatott. Elfogta a nemzetet a haladásnak a vágya. Az idők nagyon hasonlítanak a negyvenes évekhez, meg van a haladás szükségének benső érzete, meg is van a haladásnak a lehetősége, ha a nemzet a maga erőit belső viszállyokkal el nem emészti, hanem meggyűjti azokat arra, hogy elleneivel diadalmasan megküzdjön. Feszíti a nemzetet az anyagi boldogulásnak a vágya, el is érhető ez a boldogulás, ha helyes uton indul a nemzet és megválogatja vezéreit, különbséget tud tenni az igazi proféták edző, kitartásra serkentő tanítása és a minden áron érvényesülni kívánó áramlatok megtévesztő harsonái között. Csak a választójog körül kifejlődött kontroversiákra utalunk és emlékezetbe idézzük, hogy a gazdasági élet irányzatai között a különbséget az önző merkantilizmus mily élessé tudja tenni állandóan s tisztában vagyunk azzal, hogy jó a magyarnak tanácsot kérni az ő nagyjaitól, mikor történetének és fejlődésének ilyen döntő mozzanatához ér.

Jó tanácsadó minekünk gróf Széchenyi István az ő halálának a félézázados évfordulóján. Tőle tudja meg a magyar, hogy sem a politikai, sem a gazdasági haladás nem áldás, ha nyakló nélkül indul a nemzet. Tőle tanulja meg, hogy a divatos áramlatok, a melyek a Nyugatról lepik meg a gyanutalan, mindig nagylelkű és soha sem kicsinyes és legkevésbé sem óvatos magyart, csak akkor járnak igazi áldással, ha azoknak a talaja

— Izé, Mózes, lófőszékely te, nem szégyenled felrekapni a fejedet!? Hát talán azt gondold, hogy ha most meg nem esznek, hát akkor nem ér el a végzeted?...

— Elek Gyurka, a ki velem loptad a batulalmát kis iskolás korunkban, hát téged mi lelt? Ugy mész, mintha a szomszéd löcsét nyomtatd volna a csipődbe.

— Gyerünk, fiúk, gyerünk, itt vagyok én, Kőröspatak, a hadnagy, a ki juratus voltam a táblán... Gyerünk, fiúk, gyerünk, nakem rabonban vérem van és utánam jöhetnek bátran!

— Hát te, Bikafalvi, nem látsz már engem, a hadnagyodat... hogy fáj a lábaid, hát az mi, nekem a lelkem fáj, és előre, előre Gyurka, a ki szabad székely nemes vagy, és a ki csak attól félhetsz, hogy elveszted a hazádat.

És mentek a fiúk szépen, és mentül jobban fűtyült a golyó, annál szebben mentek! A Sztrigy patak befagyott jege is látszott már és odadobta volt az osztrák Pucher olaszországi ezredeit, meg az oláhokat, a kiket a cseh tűzerek támogattak.

A Mátyás-huszárok ekkor nyomták a lovaik vékonyába a sarkantyújukat.

Horváth százados vezette a rohamot a piskii hid felé és Altörjai főhadnagy tartotta a lelket a fiúkban.

el van készítve itthon. Hogy igen sok reform egészen más hatást ért el nálunk, mint a külföldön, a honnan lemásoltuk, azt annak kell tulajdonítani, hogy az ötven év alatt, mióta Széchenyi nemzete jobb jövőjéről álmodik a cenki sirboltban, ez a nemzet gazdag volt aktiv tényezőkben, de szegény a kritikai elmékben, még szegényebb a magyar igazi nemzeti érdekeit felismerő egyéniségekben, a kik pedig ilyenek voltak, azokat a divatos és sokaknak használó áramlatok rendesen visszaszorították a küzdőtérrel.

Az országos Széchenyi ünnep, mely ápril 8-án a legnagyobb magyar emlékezetében összeforrasztja a nemzetet, nem önző célokért serénykedő politikusok kezdése: az ifjuság, az ideálokért lelkesedő fiatal magyar nemzet ragadta meg annak a kezdeményezését. Tehát ennek az ünnepnek nincsen vonatkozása a politikához, a mely ma inkább szétválasztó, mint összetartó faktor. Annál nagyobb visszhangot kell, hogy keltsen ez az ünnep. Mert abban igazi tanulság rejlik a nemzetre. Ha az ország valamennyi iskolájában felelevenítik ezen a napon gróf Széchenyi István emlékezetét, lehetetlen, hogy a nemzet gondolkodás nélkül térjen napirendre felette. Sőt biztosan tudjuk, hogy az a nap Széchenyi István tanításainak az igazságait csepegteti bele a gondolkodó elmékbe, a melyek ez alkalommal meglátják, hogy a cenki sirbolt örök életet rejt magában.

Ez az örök élet a magyar nemzeti élet, a mely új lendületre serken a nagy megemlékezés lobogó tűzében.

Az oltáregylet közgyűlése.

A nyitrai Oltáregylet, mely a hiteletnek olyan jelentékeny tényezője és a nyitrai egyházmegye területén levő templomok díszeként buzgó, áldozatkész gondozója f. hó 13-án tartotta az évi közgyűlést, az egylet érdemdús elnököjének, özv. dr. Bangha Istvánné úrnőnek elnöklése alatt.

Az elnöki megnyitó beszédében a fáradhatatlan elnök megokolta azt, hogy miért sietett az egylet ebben az évben korábban elkészíteni a szegény templomoknak szánt tárgyakat, melyeket igen sok templom már csak nehezen tud nélkülözni. Az a körülmény, hogy az egylet a segélyezésre szánt egyházi szereket és ruhákat még a husvéti ünnepek előtt beszerezte, illetőleg elkészítette, hathatósan mozdítja elő az egyletnek és a segélyért folyamodó templomoknak azt a régi óhaját, hogy már a husvéti ünnepkör alatt birtokába jussanak azoknak a tárgyaknak, a melyek-

— Összeverődnek a kengyelvasak, mi? Fáj a bokád... Hát nekem meg a szívem verzik, és nektek is, és... előre! — Valami bolond osztrák vagy oláh golyó belelőtt a főhadnagyba, a Mátyás-huszárok pedig megtették kötelességüket. Altörjai elesett de kardok fakadtak a sirhantján. És robbantak az ágyuk, és meneteltek a bakák.

Valami vékonypéznű lelkesülő diák, a kinek a szöke hajára meg két hónappal azelőtt a lengyel veres siphások, a negyvenkettesek világhírűvé vált fővege volt szorítva, beledalolt a halálba:

Jáci, táci, vojáci
Hlapci Krakoviáci
Cservena csapieska,
Moja kohanieska!...

A megsemmisülés angyala pedig, a mely soha sem alszik, hanem mindig résen áll, egy puszkagolyóval fojtotta el az éneket...

A szöke tizedesnek tüdőlővése volt és egy percire megremegtek a szempillái, mielőtt lecsukódtak, és hogy lassan féloldalt fordult a puha hóban. A társai nem törődtek vele, mert dörgött az ágyú, sivitott a golyó és csattogott a kard. A mikor a haza hív bennünket, akkor elenyészik a lelkünkben minden egyéb érzés, és vakon rohanunk oda, a hol fölládozhatjuk magunkat érte.

Kezi tusára került az útközlet, veres szuronyok hirdettek a hóvodek vitezességét, és a Piskii

Ujdonságok.

nek az istenitiszteletnél való használatát éppen ezen ünnepkörnek a szertartásai indokolják.

Ugy gondoljuk, hogy az egyletnek ez az üdvös kezdeményezése a segélyért folyamodó templomok körében nagy örömet fog kelteni.

Kubinyi Endréné úrnő titkári jelentéséből megtudtuk, hogy az anyaegyletnek 1023 rendes, 77 résztvevő és 138 pártoló tagja van. A fiók-egyletek száma 73, ezek közül az 1909-ik év folyamán kettő keletkezett: a mocsonoki és a borodnói.

A közgyűlés a buzgó titkárnőt megjelölve tudomásul vette a pénztári jelentést, mely szerint az egylet bevételei 9412-12 koronát tettek ki, a miből az egylet 33 templom segélyezésére 5100 koronát fordított.

Czeizel Gábor preláts és nagyprépost ékesen megokolt indítványára a közgyűlés a régi tisztviselői kart és választmányt újra megválasztotta. E szerint elnökön özv. dr. **Bangha** Istvánné, titkárnő **Kubinyi** Endréné. A társelnökön és pénztárosnői állások egyelőre még nem töltöttek be. Választmányi tagok: özv. **Braunsteiner** Jánosné, **Francisci** Jenőné, **Huszár** Istvánné, **Jakubovich** Sándorné, dr. **Klobusiczky** Károlyné, **Lakits** Attiláné, **Névery** Ignácné, **Simonffy** Gyuláné, özv. **Szail** Arnoldné, **Tombor** Kornélné úrnők.

A választás után dr. **Puchovszky** Bálint igazgató intézett szép buzdító beszédet a közgyűléshez az egyleti feladatokról.

Az ajándékozott tárgyak kiállítása ezidén is sok gyönyörűséget nyújtott azoknak, a kik az Isten házáinak díszé iránt érdeklődnek. Különösen szépek voltak a budai Jópásztorról nevezett apácák kézi munkái, csodálatos finomságú himzseiknek magyar motívumos ékességeivel.

Ingyen munkákat az egyletnek végeztek, illetőleg tárgyakat ajándékoztak: **Hovan** Pistike, **Kevely** Ilona, **Linksz** Mariska himeztek 1—1 Ciborium köpenyét, özv. **Krész** Emilné horgolt széles csipkét karingre, a növedő egyesület néhány védenca horgolt csipkét pallákra, **P. J.** horgolt csipkét 1 antipendiumra, **Szabady** Gáborné hímzett 1 antipendiumot, özv. **Szail** Arnoldné csipkét 1 oltárterítőre, **Orgler** Aloyzia kötött csipkét 1 antipendiumra, **Kubinyi** Endréné horgolt csipkét 1 antipendiumra. — **Szikora** János vitte az egyleti zászlót a körmenetekben.

Kísérje az egyletet és áldozatkész vezetőit nemes hivatásuk folytatásában az Isten áldása!

A kiállított tárgyak még a mult hét folyamán elküldtek a segélyezett templomoknak, s ezzel az egylet sok helyen kellemes meglepetésben részesítette a fiók-egyleteket és azok tagjait, a kik most bizonyára megkettőztetett buzgósággal fogják szolgálni és támogatni az egyesületi célokat.

hid ingott, ropogott, úgy szorult ott össze az egészséges haldoklók tömege. A helyzett több volt, mint válságos. A hidon összetorlódo honvédek husforgácscsá lótték az agyuk, és a Sztrigy-patak jegén új folyam fakadt, vörös folyam, a mely nem az anyaföldből, hanem a honvédek szívéből eredt. Veszve volt a csata... Déva felé szabad az út, és hiába az emberáldozat... De nem, Inczedy, az ezredes, lovastól átvette magát a hid korhadtt fakorlátján a jégre, a honvédek elszántan követtek, és az ürességben veszték el az ellenség golyói, a mint végigsöpörték a hidat.

A hősök közül sokan nem keltek föl többé a jégről, de az utánuk jövő hadoszlopok fölfelé fejlődhetek. És megnyertük a csatát, talán, mert sokan imádkoztak értünk, olyanok, a kik távol voltak, és a kiknek fehér volt a lelkük, mint a lótszvirág.

Az éj sötétén, sejtelmesen takarta le fekete szárnyával a csatateret, a hol nem maradtak, csak a sebesültek, a halottak és hollók. A hold szomorú jóssággal mosolygott, a csillagok pedig, az ég tündérlámpásai, egymásután gyultak ki a mennybolton. Valahol távol farkasok vonítottak rémesen, borzalmasan. A kis lengyel tizedes, a ki órák hosszat feküdt önkívületben, magához tért

A nagyhét. Az irgalmas nővérek templomában virágvasárnaptól nagypéntekig bezárólag minden este 6 óraker konferencia-beszédeket fog tartani **P. Pinzger** Ferenc Jézustársasági atya, jelenleg kalocsai főgimn. tanár. Felkérjük a keresztény hiveket, hogy az ájtatosságokon minél nagyobb számban megjelenjen sziveskedjenek.

A vári székesegyházban a nagyheti istenitiszteletek sorrendje a következő: március 23-án, nagyszerdán d. u. 3 óraker énekes zsolozsma. — Március 24-én nagycsütörtökön, d. e. 8 óraker ünnepélyes szentmise, olajszentelés, 12 szegény lábmosása; d. u. 3 óraker énekes zsolozsma. — Március 25-én, nagypénteken d. e. a szertartások fél 9-kor szentbeszéddel kezdődnek, majd a csonkamise és Krisztus sirbatétele következik; d. u. 3 óraker énekes zsolozsma. Március 26-án, nagyszombaton reggel fél 8 óraker tűz, víz, gyertyaszentelés, szentmise; d. u. fél 6-kor énekes zsolozsma s utána a feltámadási körmenet. Március 27-én, husvétvasárnapján előző szentbeszéd után ünnepélyes szentmise lesz d. e. 9 óraker. Március 28-án, husvéthétfőn, úgy mint előző napon.

Gróf Wilczek Frigyes kinevezése. A király gróf **Wilczek** Frigyes, Nyitra megye főispánját, ezen állása alól hű szolgálatainak elismerése mellett saját kérelmére felmentette s Hont vármegye, Selmező- és Belábánya városok főispánjává kinevezte.

Papszentelés. A nyitrai egyházmegyében súlyosan érezhető nagy paphiány arra indította dr. **Baththyány** Vilmos gróf koadjutor püspököt, hogy a nagyobb papnevelőintézet IV. éves növendékeit még a jelen tanév vége előtt felszentelje. Ehez képest a papszentelés április hó 12, 14 és 16-án fog végre menni. Ez alkalommal mind a négy IV-ed éves theologus felveszi a nagyobb egyházi rendeket.

Mérey Lajost, a nyitrai választó kerület orsz. képviselőjét a **Justh** Gyula vezérlete alatt álló függetlenségi és 48-as párt a folyó hó 20-án rendezendő **Kossuth** Lajos-émlékünnep szónokául kérte fel. Az emlékünnepen a **Kossuth**-párt küldöttségileg lesz képviselve.

A főispán bucsuja. Gróf **Wilczek** Frigyes, Hont megye újonnan kinevezett főispánja f. hó 19-én vett bucsút Nyitra megye központi tisztviselői karától. A főispán a nevezett napon a délutáni 1/3 órai vonattal érkezett meg Nyitrára s nem sokára hivatalos helyiségében fogadta a központi közigazgatási tisztviselőket, kiknek nevében **Turhányi** Ödön alispán mondott köszönetet **Wilczek** grófnak a tisztviselői kar iránt mindenkor tanúsított jóindulatáért. A főispán viszont megköszönte a tisztviselőknél hűségese ragaszkodásuk és támogatásukat.

Ugyanaz nap még a pénzügyigazgatóság is akart bucsutiszteletet tenni a főispánnál **Orel Géza** kir. tanácsos, pénzügyigazgató vezetése alatt, erre azonban már nem jutott idő, mert a főispán-

nak még igen sok hivatalos teendőt is kellett elintéznie. **Wilczek** gróf még véglegesen nem távozott el Nyitráról s bucsulátogatásait sem tette meg. Ez alkalommal csak dr. **Baththyány** Vilmos gróf koadjutor püspök úrnál vizitelt s azután még az esti vonattal elutazott Budapestre.

Az esztergomi egyházmegyéből. **Hotár** Lajos nagyapócsányi kórházi lelkésznek neveztetett ki. **Némethy** László jáci káplán hasonló minőségben Nagyapócsányba helyeztetett át; **Szloboda** Lajos ujmisés káplánnak küldetett Jácra.

A katolikus kör közgyűlése. A nyitrai kath. kör ma f. évi március hó 20-án délután 4 óraker tartja rendes évi közgyűlését. Tárgyszorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. A pénztáros és a számvizsgáló bizottság jelentése. 4. A tisztviselők az igazgató-választmány és a számvizsgáló-bizottság választása. 5. Esetleges indítványok.

Svärdström Valborg a világhírű svéd énekművész **április hó 5-én** tartja egyetlen hangversenyét városunkban. Érthető módon már ma a legnagyobb érdeklődés mutatkozik a hangverseny iránt, melyhez hasonló művészi színvonalú hangversenyben még kevésszer volt részünk. **Svärdström** az ő utólrhetlen művészetével egy estét fog feledhetetlenné tenni közönségünknek. Műsorában, melyet annak idején fogunk közölni, szerepelni fog egynehány azon dalok közül, melyek legutóbb a művész által hirdetett pályázaton első díjat nyertek és a melyekkel a művész legutóbbi budapesti hangversenyén oly szokatlan nagy sikert aratott, ezeket magyar szöveggel adja elő. A hangversenyen **Tarnay** Alajos az orsz. zeneakadémia tanára fog közreműködni. A belépőjegyeket **Fürst** tőzsdés árusítja.

Március 15. A nyitrai kath. főgymnasium tanuló ifjúsága 1848. március Idusának emlékére lelkes és szépen sikerült ünnepélyt rendezett a következő műsorral: 1. Talpra magyar. Előadta az énekkar. 2. Ünnepi beszéd mondotta **Desseő** D. VIII. o. t. 3. Nemzeti himnusz. Előadta az énekkar. 4. A hazaszeretetről. Szabolcska Mihálytól. Szavaltta **Baranyay** V. VIII. o. t. 5. Oltár előtti Dr. **Várad** A.-tól. Szavaltta **Sáffár** K. VII. o. t. 6. Emlékezés 1848-ra. Irta **Lampérth** Géza. Szavaltta **Márczy** L. VIII. o. t. 7. Hertelendi induló. Előadta az énekkar.

Vicsáppapátiban a községi iskola néptanítói igen sikerült ünnepélyt rendeztek. Reggel 8 óraker az iskolás gyermekek nemzeti zászló alatt a templomba vonultak sz. misére, mely után az ünnepély az iskola feldíszített tantermében folyt le nagyszámú közönség jelenlétében. A gyermekek lelkes szavatai után **Mohai** Sándor tanító magas röptű beszédben méltatta az ünnep jelentőségét, utána pedig dr. **Bandl** Ervin plebános üzent lelkesítő szavakat a gyermekekhez. A nap örömeire a tanítók a gyermekesregerrel kirándulást rendeztek.

A **radosnai** róm. kath. elemi iskola növendékei március 15-én hazafias ünnepséget rendeztek. Az ünnepséget **szt. mise** előzte meg, mely

A februári éles fagy csókolta föl álmából, csak azért, hogy nemsokára újból álomba ringassa, álomba, a melyből többet nem lesz fölébredés. A vézna szőke fiú, amikor nagynehezen fölült a véres hóban, közvetlen maga mellett elhaló fájdalom nyöszörgést hallott: Istenem, én Istenem, sóhajtotta németül valami haldokló. A veres sipkás, a ki még öt órával azelőtt nem habozott volna egy percig sem, hogy szuronyával keresztüljárja a császár katonáját, most, a mikor a halál angyalának apokaliptikus szárnya suhogott körülötte, összeszedte minden még meglevő erejét és emberföltötti kinok között, odavonszolta magát a két lépésnyire fekvő haldoklóhoz. In signo mortis, nincs többé ellenségeskedés. a kiket eljegyzett a halál, azok szeretik egymást. Hosszú, széles vállú bakahadnagy volt, a ki az imént sóhajtott, és a fehér vaffenrokkja piros volt a megaludt embervértől, mint a hóhér-palást. A lengyel, akinél volt egy kevés szeszital, óvatosan öntött tábori kulacsából az osztrák összeszorított fogai közé. A perzselő ital, mint valami tüzes lávafolyam tört magának utat, és éltető melege egy percre magához térítette a haldoklót. Felült. Egy darabig szótlanul néztek egymást, azután a lengyel törte meg a csendet: Itt a kulacsom, kamerád, igyál... Igyál azért, a kit a világon legjobban szerettem...

A hadnagy elfogadta a kulacsot, és mielőtt szájához emelte, valami leánynev röpített el az ajkáról... Azután a kis tizedes vette át a nemez-zel bevont lapos üveget, ránézett a golyólyukasztotta fényképre, a mit még mindig görcsösen tartottak elgemberegett ujjai. És nem szólt semmit. De a tekintetében ott látszott egy virágillattal, madárdallal, szerelemmel teli boldog világ. A palack tartalma pedig elfogyott, és lépést tartott vele a két sebesült életének már alig-alig pislogó mécsese. Kezet kézbe téve feküdtek egymás mellett, ülni már nem volt erejük, és rapszodikus szakadozott mondatokban beszéltek mindketten. Kiki a saját nyelvén, a mit a másik meg nem értett, de mit tesz az, hisz ugyis csak a maga számára beszélt mindegyik. Sűrűn fordult elő két leánynev. Egy német, meg egy lengyel. És minél gyengébb lett a hangjuk, annál sürűbben. Az osztrák hadnagy szálás alakján hirtelen görcsös borzongás futott végig... Feje hátrahanyatlott a puha hóba... és a német leánynevet többé nem hallotta senki. A lengyel még egy fáradt pillantást vetett a társára, még egyszer elrebegett egy imádott nevet, és azután ő is elcsöndesedett örökre.

Valami sötét, nehéz, gyászfelhő pedig eltakarta a hold jósságos arcát, és a farkasok mind közelebb és közelebb vonítottak!

alatt a fiú és leány növendékekből álló gyermekkar magyar egyházi énekeket énekelt. Az ünnepség, melyen részt vett a falu egész intelligenciája és a gyermekek szülei, a Himnusz éneklésével kezdődött. A műsor összes száma jól sikerült. Szép volt a „Magyar leány” is, melyet Varga Bözske I. oszt. magántanuló szavalt el kifogástalanul. Az ünnepség végén Mikovényi Soma jegyző, az iskola világi elnöke beszédet mondott, melyben buzdította a növendékeket a magyar hazaszeretetre. A szöveget éneklésével az ünnepély véget ért.

Március Idusának megünnepléséből Nyitra városa ez évben is kivette részét. A Kossuth-terem délután 3 órakor díszgyűlés volt, melyen az alkalmi beszédet verses formában Halasy Lipót mondta. Deák József szerkesztő Petőfi „Talpra magyar”-ját szavaltta el. dr. Bauer Sándor ügyvédjelölt saját szerzeményű alkalmi költeményt adta elő.

A főgymn. ifjuság a gyűlés után a városi temetőben Erdősi Imre 48-as szabadsághős sírjánál is áldozott a kegyeletes megemlékezésnek.

Hazafias ünnepélyt rendezett a bőszei állami elemi iskola is. A versek és az énekek betanítása Mikovényi Janka tanítónő érdeme. Varga György gazdatiszt, az iskola gondnoka tartalmas beszédet intézett a növendékekhez különösen hangsúlyozván, hogy a magyar nyelv tudása még nem teszi őket magyarokká, hanem szükséges, hogy magyaroknak vallják magukat és hogy magyarul érezzenek.

Igen szép ünnepély volt a nyitra-sárfői elemi iskolában. A szavaltatok mind jól sikerültek. Nagyon emelte az ünnepély szépségét a sok és ügyesen kiválasztott énekszám. A rendezés Thuróczy Lenke tanítónő érdeme, akinek nagy türelméről, pártatlan szorgalmáról és jó izléséről mindenki a legnagyobb elismeréssel szólt. A megnyitót és a záró beszédet Kuczmann Sándor, odaváló plebánus mondta. — Ezen ünnepségekből láthatjuk, hogy nemcsak a magyar anyanyelvű növendékek szívében van hazaszeretet, hanem hogy a szegény tót nép gyermekei is tudnak buzdulni a magyar hazaszeretetre.

A pöstyényi állami iskolában március 15-ikét ünnepélyileg ülték meg. Délután 5 órakor megkoszorúzták a 48-as érdelmű polgárok a teplici temetőben nyugodt 48-as honvedek sírjait. A koszorút egy áll. isk. tanítónő tette le a sírra rövid beszéd kíséretében. Utána Smeringa G. ig. tanító tartott hazafias buzdító beszédet. Az ünnepélyen az áll. gazd. iskolai növendékek is részt vettek. — Este 1/2 9 órakor a gyógszallóban szép számú közönség előtt terített asztalok mellett folyt le az utolsó ünnepély, melyet a fürdőberlet hivatalnokai rendeztek, a következő műsorral: Nemzeti dal szavalt: Leber Leó. Ünnepi ének, előadták az áll. el. isk. V. és VI. osztályú növendékei Gergelyovics Sándor ig.-tan. vezetésével. Ünnepi beszéd. Melodráma előadta Erdős István, zongorán kísérte Ocsóvszky Margit uró. Az ezüst fátyol legendája előképpel összekötve szavaltta Dóczi Antal. Magyar dalok énekelte Friedrichovszki K. kisasszony zongorán kísérte özv. Schumichrasztné. Szöveget és Himnusz Liszt Ferentől, előadta Ocsóvszky Margit k. a.

Kár, hogy az ünnepélyt terített asztalok mellett rendezték, a mi egy ilyen alkalomnak a jellegével, az ünnepi hangulat emelkedettségével sehogyan sem egyeztethető össze. Lev.

Nyitramegye főispánjává mint beavatott helyen beszéltek Crausz István nyug. vármegyei alispánt és volt orsz. képviselőt fogják kinevezni. A főispáni székért már hetek óta folyik a nagy harc a munkapárt klubjában s a fő-protectorok kliensei majd a felszínen vannak, majd pedig lebuknak a mélyebb vízbe. Tisza István gróf a személyes versengésnek véget akarván vetni, egy a porondon kívül álló emberre gondolt, Osztrólczy Géza nyug. trencsenmegyei főispánra. Osztrólczy azonban nem volt hajlandó az állás elvállalására. Így merült fel ismét a zúgó vizek mélyeséből Craus István alakja, akinek a kinevezése érdekeket kielégít, de szeretni is fog érdekeket. . . . Hogy ettől aztán nem a mi fejünk fog fájni, az bizonyos.

Gramantik Agoston nagytapolcsányi kórházi lelkeszt az esztergom főegyházmezei hatóság felmentette állása alól. Az erre vonatkozó rendelkezést Rajner Lajos püspök érseki vikárius azzal okolta meg, hogy a felmentett lelkeszt „a Nepsz. nagyjelentőségű szervezésének és a Krestan szerkesztésének szentelhesse erejét.” Gramantik az ország ügyati részeiben mindenütt szervezni fogja a Nepszövetséget, terjeszteni fogja a kath. sajtót és a szövetkezeti tereket is fog működni.

Kinevezés. A pénzügyminiszter Szvoboda Béla nyitrai segélydíjas pénzügyi számgyakornokot a makói pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez ideiglenes minőségű pénzügyi számtisztiztő nevezte ki.

Választási mozgalmak. A nyitrai választókerületben újabb mozzanat nem merült fel. Mérey Lajos tartja a jelöltséget s agilis pártja lelkesen sorakozik körülötte. Ellenjelöltjéről még semmi bizonyosat sem tud a fáma.

A nagytapolcsányi kerületben a néppárt vezető emberei f. hó 11-én Bresztyenszky Kálmán a privygei kerület orsz. képviselőjének elnöksége alatt értekezletet tartottak, melyen egyetelmű lelkesedéssel elhatározták, hogy a kerületben feltétlenül állítanak néppárti jelöltet. Dr. Vragassy Vilmost, nagy érdemeinek elismerése és méltatása mellett a pártelnökség további viselésére felkérték. Társelnökké az értekezlet dr. Janda József pereszlyéni esperes-plebánost, jegyzővé Németh László nagytapolcsányi káplánt választotta meg a régebben megválasztott tisztviselőknél kívül.

Az értekezleten jelen voltak: Perényi József chinoráni bankigazgató, dr. Janda József, dr. Bundala János, Kniha Konstantin. Konyakovszky Ferenc, dr. Zatkovics Ferenc, Jurik Jakab, Rejt Alajos, Hotár Lajos, Flank Rezső, Németh László és még mások. Csatlakozásukat bejelentették: Finka Gyula helybényi földbirtokos, dr. Vukán Kornél kórházi orvos, Filo Sándor nagyrippényi gyógyszerész.

Az értekezleten az előadói tisztelet Gramantik Agoston viselte.

A szenici kerület bőven megáldva jelöltekkel. Vagyon Árpád, Emődy József, Crausz István munkapárti jelöltek mellett, legújabbban a tót nemzetiségű párt is állított jelöltet Hodzsa Milán szeméjében.

Az érsekújvári választópolgárok f. hó 6-án rendkívül nagy lelkesedéssel újra dr. Kovács Pál néppárti képviselőt jelölték, ki márc. 20-án fogja beszámoló beszédét megtartani. Kíséretében lesznek gr. Zichy Aladár volt miniszter, Zboray Miklós, Buzáth Ferenc képviselők. Dr. Kovács megválasztása teljesen bizonyos. Az intéző bizottság elnökevé egyhangulag Erhardt Viktor esp. plebánost választották meg.

A nyitra-sámbokréthi kerületben a néppárt jelöltje Szmercsányi György, a ki jelenlegi kerületben, Vágbesztercén is újra fellép. Szmercsányi ellenjelöltjeként Zsámbokréthen Rudnay Bélát emlegetik, a kit ha a munkapárt tényleg jelöl, akkor külsőleg is azonosítja magát a Fehérvár-éra darabontjaival.

A püchó-illavai kerületben a néppárt újra Mednyánszky Lászlót jelöli. Ellenjelöltje lesz Sipéky Sándor, a kinek érdekében f. hó 27-én egy huszonöttagú küldöttség járt Khuen-Hédervary miniszterelnöknel, Szalavszky Gyula főispán vezetésével. Rövid időközben ez most már a második eset, hogy Trencsen megye főispánja kortes-szándékú deputációt vezet a kormány elé s így mindinkább igazolást nyer az a felfogás, hogy a jelenlegi kormány a főispánokat választási ágenseknek tekinti s a főispánok is annak tekintik magukat.

A trencseni kerületben illetékes helyről nyert értesülés szerint Béla Henrik pártönkivüli eddigi képviselő s vele szemben előreláthatólag dr. Stür Károly munkapárti programmal lép föl. A polgárság s a választók nagy része ezen fordulatot nem tudja megmagyarázni annál is inkább, mert Béla Henrik állítólag a kormánypart támogatását bírja. Azon jellemző mondás tehát: „Nekünk győzni kell” tehát épen a nemzeti munkapárt által cefolatik meg s nagyon érdekes oldalról láthatjuk most a trencsenmegyei politikát, mikor épen a legkormánypartibb kerületben a kormánypart — idegen erők behatása következtében — pártönkivüli kénytelen támogatni.

Élénk feltűnést keltett a márc. 11-iki megyei közgyűlésen elrendelt szavazásnál — a kormánynak nyilvánítandó bizalomról volt szó — a ker. soc. párt magatartása. Ez a párt annak dacára hogy mindenütt jónak találja a néppárttal szemben fegyverbarátságát hangoztatni — a néppárt ellenfeivel szavazott. Ezek után azt hisszük, ha továbbra is néppárti talajon akarja kártyavart tovább építeni, feltétlenül meg kell a néppártot „barátságától” kimelnie, mert ellenkezőleg nem csak hogy kártyavara omlik össze, hanem a néppárt részéről is hasonló „támogatásban” részese. Programja, így hirdetik, a 13. pont kivételével egy a néppártval — tehát ha az ő liberalizmus ellensége a néppártval, ellensége a ker. socializmusnak is, különösen Trencsenmegyében, a hol a legjobb jóbarát egyúttal a legnagyobb ellenfél is a bizonytalan politikai felfogások következtében.

A nyitrai irgalmas nővérek templomának ujjaalakítása és díszítése, melyet a templom építésének 1911. szept. 8-án tartandó ötven éves évforduló ünnepére kegyeletes emlékként ajánl és sürget, újabb a következők adakoztak:

Braunsteiner Janka gyűjtő ivén: Szentgyörgyi Ferenc 10, Gutvil Mária 4, Aranyossy Matild 3, Fwerdy Walburga 3, A. C., özv. Szaitl Amália, özv. Kiss Gergelyné, Gasparik Mária, özv. Braunsteiner Jánosné, özv. Schneider Józsefné 2—2 kor., X. Y., Schrenkó Mária, özv. Rákóczy, Liptovszky Irma 1—1 kor., Braunsteiner Adrienne 1-20, Braunsteiner Janka 1-20. Kisebb adományok összege: 4 kor. 60 fill. Összesen: 43 kor.

Hurtán gyűjtése: Döller József 10, Juhari Károlyné 4, özv. Nikl Mihályné 2, Hönig, Kregözy, idb. Szeszkál Lukács, Takács Károlyné, Sima Vencel, Táborszky Lipót, ifj. Szeszkál Lukács, N. N., Guderna Béláné, Béhr Lászlóné, Bohanka Lujza, Iváncsits Jánosné, Unzeitig Józsefné, Th., özv. Somošköy A., Sáffár Józsefné, N. N. 1—1 kor., Hurta Ferencné 1-70 kor. Kisebb adományok összege: 5-70 kor. Összesen: 40-40 kor.

Hrabetz Ilona gyűjtése: Juhari Károly 4, Maró Jánosné 4, Hrabetz Károly, Pietzer és Hauser, Mérey Gusztika, Komjár Lukácsné 2—2 kor., Hauser Emmy, Szabó József, Hauser Hermin, N. N., özv. Kubicza Lőrincné, Egressy, Ripa 1—1 kor. Kisebb adományok összege: 3 kor. Összesen 26 kor.

Reisz Ilona gyűjtése: Reisz Gusztávné 2, Ronhethiné 2, Gabmajer Miklósné, N. N., Kozák Józsa, Szöllösy Vilmosné, N. N. 1—1 kor. Összeg: 9 kor.

Kósa Adika gyűjtése: Kósa fiúk 5, N. N., Nagymama, Jurcsa Mihály 2—2 kor., Rauscher Ernő, Antal Dániel, Aitner István, Dr. Demjén, Hala Paula, Kósa Adi, Stetka Mici 1—1 kor. Összesen: 18 korona.

Sulgán Ilona gyűjtése: Mérey Dalma 2, Sulgán József, Mérey Ágostonné, idb. Sulgán József, Sulgán András, Mihályi Bözsike 1—1 kor. Összeg: 7 kor.

Ötvös Aranka gyűjtése: dr. Majthényi 5, dr. Babó Tivadar 3, dr. Ötvös Béla 2, Thuróczy J. 2, F. Kubinyi Ferenc, Dovicsovics József, Justus Dániel 1—1 korona. Összeg: 16 kor.

Blaskó Juliska gyűjtése: Blaskó József 1-20, Klajner Kati, Klajner Éva, Drábik Paula, Némethy Anasztázia, Száraz Veronika, Pastétum Melka, Baoskaré Fáni 1—1, Kisebb adományok összege 6-90 kor. Összeg 15-10 kor.

Nyitrai Népbank 50, L. L. 50, Br. Wodianerné Pozsony 50, P. M. 20, Prohászka Ottokár dr. 20, Mierka Frigyesné Nagysurány 20, Raskó Timót 10, Morvayné 10, Maron Paula 10, T. N. 5, Paulicsék Gizi 2, Lencse Antal 2, Nyulassyné 1 kor. Összesen 245 korona.

Jelen kimutatás szerint összeg 424-50 korona. — Hozzáadva a lapunk március 13-iki számában kimutatott 795-24 koronához, lesz főösszeg 1219-74 korona. — Isten fizesse meg! (Folyt. köv.)

A munkaszbiztosító pénztár kiküldöttjeinek választása. Mult vasárnap f. h. 13-án volt a nyitrai kerületi munkaszbiztosító pénztár közgyűlési kiküldöttjeinek választása. A nyitrai iparosok közül sokan epepességgel nem törődtek a választással, a keresztény socialisták pedig későn kezdtek szervezkedni. Így történt, hogy a socialdemokraták listája ment keresztül. Hozzájárult ehhez az eredményhez az a körülmény is, hogy Érsekújvár, mely szintén a nyitrai kerülethez van beosztva, igen jelentékeny számú szavazattal vett részt a választásban.

Ebből az a tanulság folyik, hogy a vidéken is miután kell alakítani a keresztény socialis szervezetet, a választásra való előkészületet pedig nem szabad az utolsó napra hagyni.

Megválasztottak: Szikora József, Vrbni Pál, Takács Zsigmond, Völgyi Ferenc, Cserba János, Iványi Vilmos, Paulicsék József, Streba János, Marczinkech Flóris, Chmelár Alajos, Palenyik Lajos, Zatezsák Lajos, Pacsikovszky József, Pizinger Rezső, Singer Miksa, Eordógh János, Weisz József, Plevkó József, Kostyal Pál, Farkas Sándor, Druga Imre, Koldi Ferenc, Kolecsovsky Istvan, Lamot Zoltán, Frajesik József, Schmiedmayer Ferenc, Csernyak Károly, Mencezel Samu, Gubics Samu, Kovacs Gyula, Berczy Vilmos, Kuszovszky Lajos, Jedicska Gyula, Szlancics Lajos, Somogyi János, Lencse Antal, Derka Béla, Cserven Istvan, Humai János, Fekete Béla, Szittkei Kálmán, Tóth János, Vavrusek Ferenc, Ungár Zsigmond, Lampelmayer György, Tolnai Rezső, Vidakovics Antal, Urbanek József, Palesek Jozsef, Weisz Izidor, Bartakovics Oszkár, Belak Károly, Mlinek András, Weisz Artur, Handl Sándor, Kukan Pál, Schmidt Árpád, Füle Lajos, Susztek Ambrus, Petrik János, Ernzt Artur, Grünfeld Szilárd, Dermal Karoly, Berki Mihály Kanyák Mihály, Kalkusz Istvan, Lovas János, Bury Gyula, Czabány József, Skarubka János, Deutlebaum Emil, Gruber Gyula, Neumann Lázár, Donner Ede, Roth Ede, Diamant Soma, Meitner Béla, Velcsy Gabor, Lövy Albert, Czenki Jenő, Dubai János, Frischer Sándor. Ezenkívül még 40 póttag.

Nyugalomba vonult tanító. Ács Ignác vicsápáthi-i kántortanító március 1-től nyugalomba vonult. A tanítást helyette a jelen iskolaevé végeig Mohai Sándor tanító fogja végezni. A kántori teendőket azonban egy ideig még Ács Ignác fogja végezni. Vicsápáthi község a jövő nyáron új községi iskolát épít, melyben minden két-két osztálynak külön tanterme lesz.

A nagyszombati katolikus kör
1910 március 12-én este 8 órakor a városi színházban saját pénztára javára fényes sikerű műkedvelő hangversenyt rendezett, a következő műsorral: 1. a) Isten, háza. Szövegét írta Skoluda József, zenéjét Schneider Miklós. b) Finn zene. Pacius Frigyes. c) Inisfari herangok. Attenhofer Károlytól. Mind a három előadja a nagyszombati műkedvelők vegyes kara. 2. Fesca. Zongora négyes. Játsozták: Uhlik Istvánné úrhölgy, Marczis Ferenc, Schneider Miklós és Schwantzer Hugó. 3. Gesang der Nonnen. A. Jentsentől. Előadta a nagyszombati műkedvelők női kara. Zongorán kísérték Uhlik Istvánné úrhölgy, vadászskürttel: Keszler Emil és Vyszudil János. 4. a) Aria a „Sámson és Delila“ c. operából Massenettől. b) Gounod-Bach: „Ave Mária“ zongora, harmonium és hegedű kísérettel. c) Händl: Largo, hegedű és zongora kísérettel. Mind a három énekelte Wallnerné Orkónyi Etelka úrhölgy, zongorán kísérték Uhlik Istvánné úrhölgy, harmoniumon Schneider Irma k. a., hegedűn Schneider Miklós. 5. Edward Grieg. Hegedű szonata C moll zongorakísérettel. Előadták Schneider Miklós és Uhlik Istvánné. 6. Mendelssohn op. 42. „A 42. zsoltár“. Előadta a nagyszombati műkedvelők vegyes kara. Zongorán kísérték Uhlik Istvánné úrhölgy.

Érsekújvári cigányok Nyitrán.
Az érsekújvári Lakatos családot meglátogatta a balsors. A cigányok szinte kétségbe voltak esve, mikor zaklatni kezdték őket a hitelezők. A szegény ember ilyenkor úgy segít magán, hogy zálogházba visz egyet mást. De hol szerezzenek pénzt Lakatosék, mikor Érsekújvárott nincsen zálogház. F. hó 16-án fogtak magukat, az agy neműt felpakkolták a vasútra és Nyitrára robogtak, hogy ott a magokkal vitt 12 vánkost és 2 párnát a zálogházba vigyék. Hogy-hogy nem, a dolog a rendőrség tudomására jutott. A rendőrök felvilágosítást kértek Lakatoséktól az agy nemű eredetét illetőleg. A cigányok nem tudták igazolni, hogy az agy nemű tulajdonuk képezi. A tárgyakat a rendőrség lefoglalta. Végre nagy könyörgésre a rendőrség táviratot menesztett Ujvárra, a honnan az a válasz jött a hatóságtól, hogy az agy nemű a cigányok tulajdona. Az agy nemű után az egyik helybeli zálogházba került, s Lakatosék egy kis pénzmaggal tértek vissza Ujvárra.

Pillanatnyi felvételek Trencsénmegyéből. Az elmúlt héten lefolyt politikai mozgalmak egynéhány jelenetét akarjuk megörögzíteni.

A nemzeti munkapárt egynéhány szónoka, illetve csak közbeszólója valóságos martirként tűntette föl magát a megyegyűlésen. A koalíció idejében eleget szenvedtünk, megérdemeltük tehát a politikai rehabilitációt — mondogatták. Ha véletlenségből az illető szenvedőket nem ismerünk, talán kéaytelenek volnánk elhinni, hogy manapság lesoványodik az ember 8000 koronás évi javadalmazás mellett.

A trencsénmegyei kormánypárti lapok szerint Szalavszky Gyula a megye érdekeinek áldozta föl magát, midőn a főispáni széket elfoglalta. Eddigélé bizony nem is tudtuk, hogy a megyét nehány körültekintő hőaki, illetve zsolnai politikai alkotja. Az áldozatot illetőleg pedig nem találunk a magyar közjogban olyan §-t, mely valamely állást — kivéve a községi bíróit — elfogadandónak jelezne, még ha „óhajtják“ is. Főispáni széket nálunk sok ember „feláldozza“ magát.

Nagy a panasz a hivatali túlterheltség miatt ország-szerte — akarsak a diákok túlterheléséről volna szó. S mégis mit látunk? A nagy munka összehalmozottsága mellett igen sokan ráérnek megyés, munkapárti alakuló-gyűléseken részt venni, sőt igen sokan, elárujuk a jegyzők közül is, ráérnek meg — véletlenül épen csak — munkapárti lapokat szerkeszteni. Hát igaz is, nagy akkor a munkahalmaz. Csak az a sajátságos, hogy épen a kormánypárti lapok szorulnak a túlterheltek segítségére.

Érdekes látványt nyújtott folyó hó 11-én a trencsén Ersebet-szálloda karzata. Jóképű ün-

neplő ruhába bújtatott tót atyafiak jelentek meg pipázó szokásuk ellenére csaknem mind szivarral a szájukban és sajátságos, nagyobbbrűk az u. n. rövid szivarral vagy portorikóval, hogy politikai kíváncsiságukat kielégítsék, t. i. ott találják-e a jegyzőjüket is? Nem tudjuk ott találták-e, de annyi bizonyos, hogy figyeltek és annyira mentek a figyelésben, hogy Haydin Imre beszédéből megértették, hogy valami káposzta körül forog a szónoklat. Mondanunk sem kell, hogy megjelenezték épen a káposztát, mely annyira hatott, hogy azóta a munkapárton vannak. Csak arra volnánk kíváncsiak, hogy miért nem mondták el a káposztáról szóló hasonlatot tótul is, talán akkor megtudták volna, hogy mit akar velük a munkapárt. E helyett azonban csak egy a választási korteskedéseken szamtalanszor elcsépelet hasonlatot akartak nekik megmagyarázni s bizony csak — akartak.

Érdekes — rossz nyelvek úgy beszélnek — hogy a fehér asztalnál, borozgatás közben sikeresebben politizálnak az emberek, mint a közgyűlési termek zöld asztalánál. Ezt vettük ki a március 10- és 11-iki eseményekből. Sokan részt vettek a főispáni ebéden, a kik a másnapi közgyűlésről, a hol a kormány politikájának bírálatáról volt szó, ügyes szökéssel menekültek. Ha majd az egyházi javak szekularizációjáról lesz szó, vajjon akkor is csak a fehér asztalnál fogják-e egyesek az elveiket megvallani? Úgy látszik némelyek előtt kevésbé ismeretes, mily nehéz harcokat kellett éppen a néppártnak kiállnia a 94. 95. 96-os években épen Trencsénmegyében. *Amateur.*

Öngyilkos vágrehajtó. Polgár Gyula állami végrehajtó f. hó 16-án öngyilkossági szándékából veronált vett be, a mitől másnap meghalt. Polgár még fiatal ember volt és eléggé kedvező anyagi existenciát teremtett magának, melyet azonban fekezhetetlen kártyaszennvedéyle által teljesen tönkretett. Ez kergette halálba a szerencsétlen embert.

Új röpirat! A szekularizáció rablás. A szabadkőművesek és szocialdemokraták programmba vették a katolikus egyházat vagyonnak szekularizációját. Boldog-boldogtalant azzal hitegetnek, hogy így lehet csak virágzóvá tenni ezt az országot és megszüntetni a vagyoni egyenlőtlenséget. Rablási vagyuk palástolására találekonyak a mindenféle körömfont okoskodások kieszelésében. Ezekről rántja le a leplet az új röpirat, amely 32 oldalon alaposan kimutatja az egyházi vagyon eredetét, rendeltetését, hivatását, a szekularizációs lovagok titkos szándékait, a mérhetetlen kárt, amely az egyházi vagyon elrablásából reánk, katolikusokra háramlik. A mindenképen kitűnő röpiratot, melynek igazsága most a franciaországi likvidátorok lopásainak felderítése folytán, újabb megcáfolatlan megerősítést nyer a tapasztalati életből, a Népszövetség kiadatra minden tagnak ingyen juttatja kezéhez, mégis méltányosságból kéri a posta és a kezelés fedezésére a következő összegek beküldését: 1 darabert 5 fill. 5 darabert 10 fillér. 10 20-ig 30 fill. 20 50-ig 40 fill. 50-100-ig 1 korona és minden további százért 1 koronát. A megrendeléssel sietni kell, mert a készlet minden bizonylan hamar el fog fogyni.

Lopás. Özv. Hradeczy Mihályné házához f. hó 14-én ellátogatott egy ismeretlen tolvaj és szobájából egy 10 kor. értékű ezüst zsebórát elemelt. Hogy ki volt, nem tudni.

Garázda honvéd. Kiszelicza Ignác, ki két évi katonai szolgálatát a nyitrai honvédszázad 4-ik századánál végzi, a mult napok egyik estején bajba került. A kellenél többet ivott és az utcán rendetlenkedett, miáltal a rendőrség haragját magára vonta. A kaptos honvedet a rendőrök a városházára előállították. És dacára annak, hogy a bús vitéz váltig állította, hogy a rendőrségnek nem áll jogában ő felsége katonáit letartóztatni, fogva tartották a városházán míg katonai kirendeltség nem jött érte.

Incidens a szavazás alatt. F. hó 13-án ejtetett meg a nyitrai városháza nagytermében a kerületi munkásbiztosító pénztár kiküldöttjeinek választása. Ez alkalommal nemcsak a segédmunkások, hanem az inasok is érvényesítettek törvényadta jogait és hol a ker. szocialisták, hol meg a szocialdemokraták jelöltjeire szavaztak. A kis „pógárok“ ez a jog annyira megszedítette, hogy egyesek még a rend fenntartása érdekében a nagyterembe vezényelt rendőröknek szúrét is kiakartak tenni. Különösen Kubics Simon és Pollák Ferenc tanoncok nem férték meg bórúkbán. A rendőrök mindket csemetét kitessékelték a nagyteremből és a dutyiba tették.

A halott pénze. Lapunk mult számában megemlékeztünk róla, hogy az elhunyt Hrbácsék Annát özv. Hencz Miklósné temette el. Arról is tettünk említést, hogy a halott egyik rokona a budapesti Blacher Antalné kutat az örökség után. A rokon ugyanis egy 67 koronáról szóló takarékkönyvecske iránt érdeklődött. A napokban értesültünk arról, hogy az elhunyt asszony özv. Hencz Miklósnénál ezelőtt cselédi minőségben volt alkalkalmazva. Hűségével és odaadó szorgalmával annyira megnyerte Henczné rokonszenvét, hogy házában — ha munkanélkül volt — állandó menedéket talált és ellátásban részesült. Legutóbb is Henczné házában tartózkodott, de mikor a 80 esztendő cseléd baja egyre súlyosbodott és özv. Henczné egyéb elfoglaltsága miatt megfelelő ápolásban nem részesíthette házában az asszonyt s azért a kórházban helyeztette el. Megtakarított pénzét pedig beleegyezésével a temetés költségeire fordította, a mit számlákkal képes igazolni. Hencz Miklósné nagyon rósteli, hogy a halott rokonai, a kikről az elhunyt sohasem tett említést, örökség miatt zaklatják, sőt pert szándékoznak nyakába zúdítani.

Rajtavesztett a tyúklopáson. Simboch Jánosné, az ismert enyveskező asszony, dacára annak, hogy a városi hatóság őt már több ízben kiutasította a város területéről, még most is vigan éli világát. Egyre lopja a tyúkokat. F. hó 14-én azonban nem volt szerencséje. Épen akkor csípték el, mikor Novotny Ferenc palánkutcai lakos tyúkketrecét megdezsmálta. Egy kást és egy tyúkot húzott ki nyakánál fogva a ketrecből. A városházára előállították most is, mint szamtalanszor. Lehet, hogy újból kiltitják a város területéről, de mi haszna, ha napok multán ismét tesz látogatást a városban az ólak között.

Zsereiek Nyitrán. Piros Mihály zseriei lakos folyó hó 18-án nejevel ellátogatott Nyitrára edényt bevásárolni Blumenfeld Izsák Kossuth-téri üzletébe tértek be. Valogatás közben három darab cseréptalat eltörtek és nem vásároltak semmit; sőt mi több, a kereskedőt veréssel fenyegették meg, ha útjokat állja. A károsult kereskedő a rendőrök segítségét vette igénybe. Előállítás után a kárt megtérítették.

Egy tanító működése. Póstyénből írják lapunknak: A póstyéni r. k. iskola tanteszülete f. hó 15-én egy szépen sikerült hazafias iskolai ünnepélyt rendezett a gazda és iparkör helyiségében. Amikor láttam, hogy ezen tótajku gyermekek, mily szépen adták elő a három felvonásos alkalmi játékot, a mikor hallottam felemelő énekeket s szavataikat, örömköny todtul a szemembe. A gyermekek helyett én éreztem meg azt, hogy mily áldás rájuk nézve egy oly testület, a mely iskolájával s annak növedékeivel teljesen összeforrt. Ez az érzet különben utat tört magának a jelenlevő főszolgabíró Machovich János köszönő lelkes szavaiban. Valóban csak tisztelettel és hálával nézhet Póstyén közönsége a kath. iskola tanteszületére, mert ennek tagjai, élükön a lelkipásztorokkal, sokat törődnek a nép vezetésével. Különösen meg kell emlékeznünk ezen testület fejeiről: Smeringa Géza igazgatóról. Hogy ez a férfi mily nagy munkát fejtett ki a kath. iskolában, csak az tudja mérlegelni, a ki ismerte ezt az iskolát 10 év előtt s látta a mai ünnepélyt. Ez oly haladás, minőt csak ritkán tapasztalhatunk. De Smeringa Géza nem elégedett meg iskolájával, hanem belemarkolt a nép társadalmi életébe is. Kezebe vette az akkori káplannal Bubnics Mihályval a *fogyasztási szövetkezetet*. És csakis az ő faradhatatlan munkájának lehet köszönni, hogy a bukás szelén álló szövetkezet teljesen rendbe jött s most már a polgárságot egy három termes gazda- és iparkörrel ajándékozta meg. Ezen nagy horderejű működése mellett mar négy even át a helybeli lelkipásztorokkal ismeretterjesztő népelőadásokat tart. Megemlíthetnők azt is, hogy legujabban a a felnőt fiatalaságot karolta föl s azzal magyar nyelvű színelőadásokat tart. Azt is említhetnők, hogy épp e napokban vitte keresztül azt, hogy mindaddig, a mig az új tanító az allanségélyt meg nem kapja, azt a szövetkezet fogja fölősitani. De én csak egyet akarok még fölhozni. Ha valaki élvezni akarja Smeringa Géza vasszorgalmának és nemes működésének gyümölcsét, menjen vásárnaponkint a 9 órai szentmisére. És ha meghallja a katolikus iskola tanuló gyermekeinek kellemes, főlemelő magyar éneket, akkor sejteni fogja, mire képes Smeringa Géza. — Ne feledjük, hogy világfürgő helyen vagyunk, a hol szamtalán idegen fordul meg. Csak Smeringának köszönhetjük, hogy itt magyar éneket hallhatnak az idegenek.

Annál különösebb, hogy ezeket az érdemeket az illetékes körök úgy látszik nem akarják észrevenni. Csak nem rég tüntetett ki a FMKE elismerő oklevéllel egy póstyeni áll. iskolai tanítót. Nem gáncsoljuk ezt a kitüntetést, de ha van valaki a póstyeni tanítók között, a ki az iskolában és az iskolán kívül is igazán nagy eredményű, hasznos működést fejtett, úgy az *Smeringa* Géza. Ő nem keresi az elismerést, de a kiknek módjukban áll osztogatni az elismerés babérleveleit, azok bizony észrevehetnék az érdemes férfit, a kinek működése nagy áldás a póstyeni tanügyre és a szociális érdekekre. *Lev.*

Jubileumi zárandoklat Sasvárra.

Ez év május havában lesz száz esztendője, hogy az érsekújvári hívek első fogadalmi zárandoklásukat megtették. Százakra menő sereg ment azóta is minden évben sasvárra. Az idei századik búcsújárás igen fényesnek ígérkezik. A zárandokok művészi kivitelű ezüst kelyhet visznek ajándékkul s azonkívül a sasvári templom falában márvány emlékekkel jelölik meg a ritka és nevezetes évfordulót.

Vizbefűt. Özv. Szlamenny Jánosné f. hó 11-én, pénteken délelőtt ruhát mosott a nagyaponyi patakban. Munkája közben az asszony elszédült és a vízbe bukott. Szlamennyné segély hiányában az alig egy méter szélességű patakban lelte halálát.

A nyári szinikritikus és a prima-donna. Egyik lapársunk írja, hogy van egy nyári színházi kritikusa, akinek most ütözik a bajusza és aki körkérdést intézett a prima és dua donnákhöz s a kérdés, amelyet a földönjáró csillagok között körözött nem a művészetnek valamely szubtilis ága volt, hanem ez:

— Milyen krémet használ?

És a nyári kritikuskának már is néhány száz ily válasza van: — Természetesen Diana-krémet. Csak a három csőrű kacsa idejében használhatlak mást. Mióta a luxemburgi udvar gimbeligombolja a bon tont, — azóta nincsen más krém, mint a Diana-krém. Tégelye 1 kor. 50 fill. és kapható minden gyógyszerárban, drogeriában.

Értesítés. Blouzokat, rövid kötött árukat, női ruha díszeket, csipkét himzést és kézi munkákat legelőnyösebben *Dobos Jenő* Nyitra (Tóth Vilmos-utca 10. szám) üzletében vásárolhatunk ezen cég szolid s pontos kiszolgálásával s szótelen értelmében határozott és versenyképes áráival megnyerte a vásárló közönség bizalmát. Ajánljuk n. e. közönség figyelmébe. — Ezen cégnél női blouzok mérték után is készülnek.

Egy gondos háziasszony elővigyázata abból áll,

hogy a *Kathreiner-féle Kneipp-malátakávé* bevásárlásánál nem egyszerűen malátakávéért kér, hanem mindenkor kifejezetten hangsúlyozza, hogy *Kathreiner-féle* kíván és csak oly eredeti csomagot fogad el, mely *Kneipp plébános arcképét* védjegyül és a *Kathreiner* nevet viseli, mert egyedül ezek a jelek nyújtanak biztosítékot, a valódi *Kathreiner-ért*.

Irodalom.

Dr. Platz Bonifác Tudásunk korlátai. Budapest, Szent-István-Társulat kiadása, 1910. Ára 1 korona 80 fillér.

A keresztény világnézetet legtöbb támadás a természettudományok részéről éri s ezek a támadások egyúttal a legsúlyosabbak is. A természettudományok magyar művelői között jóformán dr. Platz Bonifác az egyetlen, a ki füzeteivel,

könyveivel, felolvasásaival időnkint hathatósan siet segítségére a természettudományi fejtegetések által hitében megrendített katolikus közönségnek. Az emberről irt munkája nemcsak a hazai irodalmunknak dísz, fordítását annak idején a német kritika is a lehető legkedvezőbben fogadta s ehhez hasonló szellemben készült azaz értékes tanulmánya is, mely a Szent-István-Társulat tudományos és irodalmi osztályának 1909. október 14-iki ülésén felolvastatván, most nyomtatásban is megjelent.

Platz Bonifác mindenekelőtt cáfolja azt a téves hitet, hogy a származástan ellentétben van a keresztény világnézetével. Ha a tényeken alapuló tudomány — írja — kétségtelenül bebizonyítja azt, hogy a miként Darwin mondja, az összes szervek, növények és állatok egyaránt egy, esetleg egynehány ősförmából eredtek fejlődés és átváltozás útján: e bebizonyított igazságot a keresztény világnézet kétség és ellenmondás nélkül fogja majd fogadni, mint olyau tételt, mely az örök igazság örök méheben rejlt tudásnak visszfénye. A keresztény világnézet elvből nem utasítja tehát el Darwin elméletének azt a részét, mely a fajok kiválásának folyamatát tanítja, pusztán a kiválás megokolása ellen van kifogása. A létért való küzdelem elve nem ellenkezik a keresztény világnézetrel és azzal a kötelességgel, mely a felebaráti szeretet altruizmusát hirdeti. A menyire megengedhető azonban keresztény szempontból Darwin elméletének jó része, épen annyira ellentétes minden pozitív vallással a származástannak Häckel-től megalapozott monisztikus alakja, mely szellemi, Istent egyáltalában nem ismer. Platz bíráló alá veszi ennek a monisztikus származástannak alapjait s nagy tudományos készlettel és erős logikával kimutatja tarthatatlanságukat.

Fejtegetéseinek végeredményeit a következő öt pontban lehet összefoglalni.

A természettudomány nem tudja megfejteti a világ keletkezését;

nem tudja megfejteti az élet első eredetét;

nem tudja megfejteti az egyéni élet eredetét;

nem tudja még bebizonyítani a származástannak alapfogalmát: a történeti sorrendben egymástól következő sorrend egymástól való eredetét;

nem tudja bebizonyítani az embernek az állatvilággal való eredési kapcsolatát.

Platz munkája nemcsak a szakembereket érdekelheti, mert lépten-nyomon hirdetett és népszerűsített eszméikkel foglalkozik; s tárgyalási módja és érvelése is egyformán kielégíti a tudós és művelt laikus szellemi igényeit.

Kálnoki Bedő Béla az ismert nevű írónak két érdekes műve jelent meg a könyvpiacra, *Benkő Gyula* udvari könyvkereskedésében. Ára egy-egy kötetnek 5 kor.

Az arany pók 21 elbeszélést, rajzot, karcolatot tartalmaz, melyeknek tárgya a szeszélyesen alakuló társadalmi viszonyok, különféle életjelenségek és összeütközések fordulatai és változataiból van merítve. Egy világlátott, sokat tapasztalt embernek a tudása és életismerete kellett ahoz, hogy ez a sokféle tárgy ilyen eleven feldolgozásban kerüljön az olvasó elé.

Idegen világból a címe a másik kötetnek, melyben 18 afrikai elbeszéléssel találkozunk. Tábort életnek, csatajeleneteknek, kalandoknak vonzó leírása gyönyörködteti ebben a kötetben az olvasót, a ki az afrikai sivatag világnak ezernyi ezer apró vonását, tulajdonságát ismerheti meg ezekből a tarkábbnál-tarkább leírásokból.

Az arany pókból lapunk mai tárcarovatában közlünk egy pompás csataképet.

CSARNOK

Közeledik a Halley üstökös...

IV.

— Irta: **Schultheisz Vince**, főgimn. tanár. —

Ma a dolog az eddig végzett távcsövi megfigyelések szerint úgy áll, hogy a Halley üstökös pályájában a Kos csillagképet elhagyta és halad a Halak csillagkép felé. Crommelin és Coweb greenwichi csillagászok számításai szerint pedig apr. 20. reggel 5 órakor (budapesti zónaidő) ér legközelebb a naphoz. Innen rohan felénk 170.000 km.-nyi sebességgel óránként. Május 1. elhalad a Vénus bolygó mellett, tőle csaknem 15.000.000 km.-nyire. Ez a nagy közelség és a Vénus-nak az üstököshöz viszonyított aránylag nagy tömege könnyen kikölkentheti az üstökös pályájából, a mi miatt a találkozás földünkkel esetleg el is maradhat. Az üstökös pályájának ez a megzavarása tudományos szempontból nagy fontosságú, mert módot nyújt az üstökös tömegének pontos meghatározására.

Ha azonban az üstökös pályája nagyobb mértékben nem változik meg, úgy máj. 18. reggel 2 óra 30 perckor elérkezik az a történelmi pillanat, hogy a nap, az üstökös és a föld egy egyenesbe kerülnek. Az üstökös tőlünk 23.000.000 km.-nyire lesz és uszályát — a mikor a nap előtt elvonul — épen a földünkre veti. Az elvonulás majdnem egy órát vesz igénybe s mi ez alatt az üstökös csóvjába leszünk merülve, azaz helyesebben ezen a fényes gáz- és gőztömegben 106.000 km.-nyi sebességgel óránként fogunk átrohanni. A tünemény körülbelül olyan lesz, mint a mikor egy kőlyűgolyó áttör egy ködtömeget.

Aggodalomra azonban okunk ne legyen, mert hasonló helyzetben — a mint a csillagászat története tanítja — már két ízben volt földünk. Mindkét esetet leírom, mert az akkor történtek, adatok a jövőre nézve.

Az első eset 1861-ben ment végbe. Ez év máj. 13. ugyanis hirtelen feltűnt egy fényes üstökös. Csóvjája legyező alakú volt. Június 30. reggelén földünk ennek az üstökösnek csóvjába 480.000 km.-nyi mélységig hatolt be. Az előidézett zavarok oly csekélyek voltak, hogy a tényt csak az esemény után eszközölt számítások állapították meg. Liais és Hind csillagászok pedig azt jegyezték föl, hogy ezen a napon reggel az ég szokatlan vörös színvegyületben játszott, délután és este pedig az égboltozaton fölvilanásokat és folytonos foszforeskalást lehetett látni.

A másik eset még érdekesebb, mert ez magának az üstökösnek az elpusztulásával végződött. S ennek a szerencsétlen üstökösnek a neve: Biela üstökös. Biela, osztrák tüzértiszt fedezte föl 1827. II. 27. Pályáját pontosan kiszámította és kerülegési idejét 6 $\frac{1}{2}$ évben állapította meg. S tényleg az üstökös 6 $\frac{1}{2}$ évi periódusokban pontosan meg is jelent 1846-ig. Ekkor azonban elbarangolt Jupiter bolygónak közelébe, s ez volt a végzete. A számítás már előre jelezte, hogy a Biela üstökös és Jupiter találkoznak. A csillagászok lázasan

KRAMMER ADOLF ÉS FIAI CÉG

HID-UTCA 16. SZ. NYITRÁN TÓTHVILMOS-U. 39

Ajánlja legjobb minőségű

hordó- és palacksőreit

valamint dúsan felszerelt

épület-, tűzifa- és kőszén-raktárát.

figyelték az összeütközést és annak következményeit. S ez meg is történt s az eredménye az volt, hogy a Jupiter bolygó zavartalan haladt tovább, de az üstökös maga két részre szakadt. S midőn a Biela üstökös 1846-ban hozzánk érkezett, akkor már két részből állott. Volt mindegyik résznek magja, hajzata és csóvája s oly szépen haladtak egymás mellett, mint két jó testvér. 1852-ben újra látták őket, de egymástól való távolságuk már tetemesen megnőtt. 1858-ra újra várták. De nem tért vissza, s azóta senki sem látta többé. Azonban pályájukat jól ismerték és kiszámították azt is, hogy 1872-ben a föld épen azon a helyen fog áthaladni, a hol a Biela üstökösnek meg kellene jelenni. És mi történt? Az üstökös ismét nem jött, de helyette a csillagászok legnagyobb meglepetésére: volt egy valóságos csillag-eső. Ugyanez megisméltődött 1885- és 1892-ben is. Pater Secchi, a római collegium csillagvizsgálójából nézte ezt a pompás tűzijátékot s azt írja, hogy a tűnemény esti 7 órától éjfél utáni 1 óráig tartott s körülbelül 14,000 csillagnak hullását tudta megszámlálni.

Honnan származott ez a csillaghullás? Ma már kétségtelen, hogy a Biela üstökös okozta. Az üstökös az összeütközésben széttörtött és meteorrajja alakult át. S tényleg az 1885. nagy csillaghullás alkalmával, nov. 27., nagy vasmeteorit hullott a földre, a melyet Mexikóban találtak. Ez kétségtelenül valamikor a Biela üstökös részét alkotta. Ebből tanulságul azt vonjuk le, hogy a meteorok széttörözött üstökös darabok, a melyek az üstökösre nézve egy veszített csata eredményei és emlékei.

Semmivel sem várna megnyugtatóbb sors a Halley üstökösre sem, ha egyenesen fejével nekünk szaladna. Máj. 18. azonban csak a csóváján fog átrohanni a föld, a mely 600,000 kilométer széles lesz.

Arra a kérdésre, hogy a mostani találkozásunk a Halley üstökösrel miféle fizikai változásokat idézhet elő a földön, Ch. André, a lyoni observatorium direktora felelt meg a *Matin* febr. 5. számában. A találkozásnak semmiféle fizikai hatása nem lesz. Valószínű, hogy az 1861.-hez hasonló tűnemények fognak lejátszódni. Esetleg gyenge csillaghullást fogunk látni. A légkörben érezhető mérgező hatások ki vannak zárva. De valószínű, hogy a csóva magas hőmérséklete és az az óriási sebesség, melylyel földünk a csóvát átszeli, légkörünkben hőmérséklet emelkedést okoz. Mindenesetre azonban a légkör elektromos állapota és a földnek mágneses mezeje erősen megváltozik, a melyet e célra fölállított jelzőkészülékek a tudomány számára regisztrálni fognak.

M. kir. pozsonyi IV. honv. ker. parancsnokság.
715/h-910. számhoz.

Versenyárgyalási hirdetés.

A nyitrai sátoztáborban 1841 (ezernyolcszáznegyvenegy) korona 19 fillérrel előirányzott „Eternit” fedéssel kapcsolatos ács és bádgos munkálatoknak vállalati uton való biztosítására 1910. évi május hó 7. napján d. e. 10 órakor a 14-ik honvéd gyalogezred kezelőbizottságának hivatal helyiségében nyilvános zárt ajánlati versenyárgyalás fog tartatni.

Az ajánlati feltételeknek megfelelően kiállítandó és felszerelendő ajánlatok a kitűzött napon délelőtt 10 óráig a 14. honvéd gyalogezred kezelőbizottsági irodában nyújtandók be.

A tervek, költségvetések, a kötetendő szerződés mintája, valamint annak kiegészítő részét képező különleges, általános, részletes feltételek és ajánlati minta az említett kezelőbizottsági irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők és ugyanott ajánlati minta díjtalanul megszereshetők.

Pozsony, 1910. évi március hó 12-én.

M. kir. pozsonyi IV. honvéd kerületi parancsnokság.

Figyelmeztetés!

nyitrai népbank. Ha pedig a befizető bármikor elhal törvényes örökösei, vagy az általa kijelölt kedvezményezett, 1000 koronát kap a haláleset igazolása után 30 napon belül. A jegyezhető legesekélyebb befizetés hetenkint 1 korona a legnagyobb hetenkint 50 korona. — E befizetések alapján az intézet kölcsönöket is folyósít. — Részletes felvilágosítások az intézetben kaphatók

Felhívjuk a n. é. közönség figyelmét az intézetünknel létező **takarék biztosító** osztályra. Egy korona és csekély pótdíj heti befizetése ellenében, megélés esetén, a 15-ik év végén 1000 koronát fizet ki a **Nyitrai Népbank r.-társaság.**

Telefon szám: 146.

HUSVÉTI KIÁLLÍTÁS!

A közelgő husvéti ünnepekre a **Poór-féle cukrászdában** Nyitrán, Bottyán-utca 4. Galgócon, Erzsébet-u. 7.

szám alatt elegáns **selyem, atlasz, csokoládé** és **cukor-tojásokból**, valamint művészileg készített egyéb **csokoládé** és **cukor nipppek** dús és izléses kiállítása latható. — Ugyanott szebbnél-szebb **bonbonierek, Gerbaud, Lindt és Gala Peter-féle csokoládék, desszertek** és **mindenféle cukor különlegességek** nagy választékban s ami a fő **igen olcsón beszerezhetők pontos kiszolgálás mellett.** **Ünnepi kalácsok, torták mindenkor megrendelhetők és kívánatra házhoz is szállítatnak.**

171. 17-52.

BUTOROK

a legolcsóbban kaphatók csak

VAJDA J.

butorkereskedőnél
NYITRA, PÁRUTCA 22 SZ.

50 hálószoba, 40 ebédlő, 15-20 salon berendezés.

Uri szobák és vendég-szobák mindennemű styl- és minőségben állandóan raktáron vannak.

Száraz anyagból, kitűnő iparosok által készített mahagoni-, palisander-, köris-, cseresznye-, dió-, tölgy és szilfa

BUTORAIM

leggyorsabbtól a legfinomabb kivitelig, jó izléssel készülnek.

Mindennemű réz-, nikkel- és vasbutor. — Veranda- és kerti-butorok.

Iroda-, előszoba- és konyhaberendezések.

Saját kárpitos-műhelyem, ahol legmodernebb kárpitos és díszítési munkák szakszerűen s izlésesen készülnek.

Mint hogy t. vevőimnek jó árút, nagy választékot a legjutányosabb árak mellett nyújtok, tisztelettel kérem a n. é. butorvásárló közönséget, hogy b. rendeléseivel hozzám fordulni sziveskedjék.

VAJDA J.
butorkereskedő.

11.6-24

Kitüntetve az „ORSZÁGOS IPAREGYESÜLET” nagy ezüst érmével és dicséző oklevelével 1903.

SULGÁN ANDRÁS

DIVATCIPÉSZ ÉS BÖRKERESKEDŐ
NYITRÁN, VÁRMEGYEHÁZ-UTCA 7. SZÁM.

A n. é. közönség figyelmét bátor vagyok felhívni az üzletemben kiállított saját készítésű, elsőrendű cipő gyártmányaimra. — Dacára a most mindenütt uralkodó drágaságnak, nagyban végzett bevásárlásaim folytán abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy elsőrendű

férfi divat cipőket 14 koronától 18 koronáig
női divat cipőket 12 koronától 18 koronáig

szállíthatok. — A n. é. közönség szives pártfogását kéri, kiváló tisztelettel

Telefon szám: 144.

184 9-0.

Sulgán Andás,
divat cipész és borkereskedő.

M. kir. pozsonyi IV. honv. ker. parancsnokság.
713/h-910. számhoz.

Versenyárgalási hirdetés.

A nyitrai elemi lőter villamos jelző berendezés 3360 (háromezer háromszázhatvan) koronával előirányzott átalakítási munkálatainak vállalati uton való biztosítására 1910. évi április hó 27. napján d. e. 10 órakor a 14-ik honvéd gyalogezred kezelőbizottságának hivatal helységében nyilvános zárt ajánlati versenyárgalás fog tartatni.

Az ajánlati feltételeknek megfelelően kiállítandó és felszerelendő ajánlatok a kifizető napon délelőtt 10 óráig a 14. honvéd gyalogezred kezelőbizottsági irodájában nyújtandók be.

A tervek, költségvetések, a kötetendő szerződés mintája valamint annak kiegészítő részét képező különleges, általános, részletes feltételek és ajánlati minta az említett kezelőbizottsági irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetőek és ugyanott az ajánlati minta díjtanul megszerzhető.

Pozsony, 1910. évi március hó 22-én

M. kir. pozsonyi IV. honvéd
kerületi parancsnokság.

Az 1896-iki ezredéves, az 1897-iki és az 1900-iki párisi világiállításon kitüntetve.

Magyar királyi országos központi
minta-pince aszú, szamorodni
csemege, asztali kitűnő minőségű

palack borok kaphatók:
Pécs Ede fűszerkereskedő és szőlőbirtokosnál Nyitrán.

Tokaji aszú	frt 2.50
Tokaji „	1.25
Tokaji szamorodni édes	1.70
Tokaji mászás édes	1.60
Tokaji szamorodni	1.00

Leányka bor fehér	frt 1.00
Grinádi „	-.75
Neszmélyi „	-.65
Villányi „ vörös	-.75
Szegzárdi „	-.75
Chateau Palugyai „	1.40

Zoborhegyi:

Burgundi vörös	frt -.65
Arany göhér fehér	-.55
Zobor gyöngye	-.55
Zobor ujhegyi	-.45

128. 27-52.

Szolid és pontos kiszolgálás!

Gombár István

úri és női fodrász

Nyitrán, Tóth Vilmos-utca II. sz.

Ajánlja a mai kor igényeinek teljesen megfelelő higiénikusan berendezett

díszes úri és női fodrász-termét.

Végez és raktáron tart mindennemű e szakmába vágó úri és női hajmunkát, úgymint hajbetétet, frizeteket, loknikat, frufukát, egész és félpárokákat, hajfonatokat minden színben, női fésülést, haj-és szakálfestést, ugyancsak tyúkszemvágást jutányos áron. 129. 27-52.

Vesz vágott és kifésült haját.

Előfizetéseket üzleten kívül is elfogad.

Minden előfizető a kiszolgáláshoz szükséges keféket, fésűket, hajport, bajuszktót, szivacsot s a többi tartalmazó fiókot kap.

Kifésült hajból fonatokat, loknikat s egyéb hajmunkákat a lehető legolcsóbban készít.

Hajfestékek mindenféle színben állandóan raktáron tartatnak.

Szolid és pontos kiszolgálás!

Gróf Esterházy Ferencz pezsgőgyára Tata.

Forgalomba hozza az 1906-iki

Lakodalmos (édeses) }
Áldomás (savanykás) } **jegyű pezsgőit,**
Billikom (száraz) }

melyeket kizárólag az uradalom
somlói, neszmélyi, devecseri,
baji, tatai, bánhidai szőlőiben

champagne szerűen szüretelt boraiból teljesen francia
módon készített és kiválóan jök.

Nyitrán kapható: Csernyák István Fia cég üzletében.

Vezérképviselő: KOLB LAJOS, Budapest, Barcsay-utca 6.

Akinek fájós lába van és mégis kényelmes, jó és szép formájú divatos cipőt

akar viselni, az forduljon

Szöke Antal

ortopéd- és műcipészhez
Nyitra, Tóth Vilmos-u. 21.
(Stefkovits-féle házban)
és tegyen próbarendelést.

Csizmák, vadász-cipők angol és amerikai szabás szerint a legdivatosabban és szakavatottan készíttetnek. Különféle cipő-krémek állandóan raktáron tartatnak. Cipőfelsőrészek mérték szerint a legszebb és legdivatosabb kivitelben készíttetnek.

HIRDETÉSEK

a „NYITRAMEGYEI SZEMLE”
számára igen jutányos áron
felvétetnek Nyitrán, Huszár
István úr könyv- és papir-
kereskedésében, ugyanitt a
lapra is elő lehet fizetni.

HROMY ANTAL

okl. kőmives-mester
és építési vállalkozó
NYITRÁN, III., UJ-UTCA.

Elvállal minden az építészeti
és kőmives-szakmába vágó
kisebb és nagyobb munkát
úgy helyben mint vidéken;
hidak építését a legújabb
módszer szerint; beton és
vasbeton-munkát és hidakat.

**Költségvetéssel és tervek-
kel készséggel szolgálhat.**

A Kistapolcsányi Főhercegi Uradalom

pincéiben a tavasszal eladásra kerül nagyobb
mennyiségű zamatos fehér asztali bor és pedig:

1907. évi fehér asztali bor hektl. 60. — kor.-ért

1908. „ „ „ „ „ 50. — „

1909. „ „ „ „ „ 40. — „

Szállítás vevő 50 literen felüli hordójában történik.

38. 4-0.

WEIGL ANTAL

PAPI- ÉS POLGÁRI RUHAKÉSZÍTŐ
NYITRÁN, MEGYEHÁZ-UTCA.

Ajánlja dús raktárát angol és hazai
gyártású szövetekből és mindennemű

szőrmékből.

Készít úgy egyházi mint világi
urak részére őszi és tavaszi

felöltőket,

téli és nyári idényre divatos

öltönyöket,

továbbá: reverendákat,

cimádákat, biretumokat,

mucetumokat, bundákat

stb. izlésesen, pontosan és
a legjutányosabb áron.

**Vidéki rendeléseket pontosan és
a lehető leggyorsabban eszközöl.**

2. 11-52.